

Η σημασία της σημερινής Ημέρας Μνήμης για το Ολοκαύτωμα

«Τιμούμε, ερευνούμε και μαθαίνουμε»

Η σημερινή Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος λειτουργεί από μόνη της και ως υπενθύμιση για το φορτίο της ιστορικής μνήμης στην Ευρώπη. Κάθε φορά που η αλλοτινή «σκοτεινή ήπειρος» ξεχνάει το κεκτημένο της, τις επώδυνες στιγμές του ολέθρου και την αναγκαιότητα της ελπίδας για το επόμενο βήμα, χάνει τον προσανατολισμό και την ψυχική της. Μέρος αυτού του κεκτημένου είναι η ενσωμάτωση στην «επεξεργασία της μνήμης» – κατά τη γερμανική έκφραση – και την εκπαίδευση του

κεφαλαίου «Ολοκαύτωμα». Στις δεκαετίες του 1930 και 1940 η Ευρώπη έφτασε στην εσχατία της νύχτας και αυτό διαπερνά την ιστορική συνείδηση όλων των επόμενων γενιών. Εκτός άλλων, φέτος συμπληρώνονται 80 χρόνια από τον εκτοπισμό με τα πρώτα τρένα από τη Θεσσαλονίκη για το Αουσβιτς, τον Μάρτιο του 1943. Επίσης 80 από τον εκτοπισμό των Εβραίων της Αλεξανδρούπολης, της Κομοτηνής, της Ξάνθης, της Καβάλας, της Δράμας, των Σερρών, του Διδυμοτείχου, της Νέας Ορεστιάδας

Θυμόμαστε τη μαρτυρία του Θεσσαλονικιού Σλόμο Βενέτσια, ο οποίος έφτασε στο Αουσβιτς - Μπίρκεναου στις 11 Απριλίου 1944, όπως καταγράφηκε στο βιβλίο «Sonderkommando - Μέσα από την κόλαση των θαλάμων αερίου» (εκδ. Πατάκη, μτφ. Κυριακή Χρα, 2008).

Οι φούρνοι του Αουσβιτς σε σχέδιο του Sonderkommando Νταβίντ Ολέρ

και του Σουφλίου. Με αυτή την αφορμή θυμόμαστε τη μαρτυρία του Θεσσαλονικιού Σλόμο Βενέτσια, ο οποίος έφτασε στο Αουσβιτς - Μπίρκεναου στις 11 Απριλίου 1944, όπως καταγράφηκε στο βιβλίο «Sonderkommando - Μέσα από την κόλαση των θαλάμων αερίου» (εκδ. Πατάκη, μτφ. Κυριακή Χρα, 2008). Ήταν η πρώτη ολοκληρωμένη μαρτυρία ενός επιζώντος μέλους των Sonderkommando, των ανθρώπων δηλαδή στους οποίους οι Ναζί είχαν αναθέσει να βοηθούν τους κρατούμενους που προορίζονταν για θανάτωση να ξεντυθούν και να μπουν στους θαλάμους αερίων, κι έπειτα να μεταφέρουν τα πτώματα στα κρεματορία.

Αυτοί που έφταναν στο κρεματοριο με φορτηγό ήταν συνήθως όσοι είχαν απομείνει στα βαγόνια. Όταν έφτανε ένα νέο τρένο, όσους δεν ήταν σε θέση να περπατήσουν, τους άρρωστους δηλαδή, τους ανάπηρους, τους ηλικιωμένους, τους φέρνοντας σε φορτηγά και τους άδειαζαν στο προαύλιο του κρεματορίου. Συνήθως όμως αυτούς τους έστελναν στα Κρεματορία IV και V, και σπανιότερα σ' εμάς, στο III και στο II. Σ' εμάς τους έστελναν μόνο όταν δεν υπήρχε αρκετός χώρος στα υπόλοιπα. Συνήθως δεν

ήταν πάνω από καμιά τριανταριά. Τα φορτηγά τους πέταγαν πάνω σε μια πλατφόρμα σαν να άδειαζαν άμμο. Οι καμένοι οι άνθρωποι σοριαίζονταν ο ένας πάνω στον άλλο. Μιλάμε για ανθρώπους που υπό κανονικές συνθήκες μετά βίας στέκονταν όρθιοι... Αυτό ήταν το πιο επώδυνο καθήκον που είχαμε... Δεν υπήρχε τίποτα δυσκολότερο απ' το να συνοδεύουμε αυτούς τους ανθρώπους στον θάνατο και να τους κρατάμε καθώς τους εκτελούσαν. Κάποια φορά είχα βοηθήσει μια ηλικιωμένη κυρία να ξεντυθεί. Όπως όλοι οι μεγάλοι άνθρωποι, δεν ήθελε να αποχωριστεί τα πράγματά της. Επιπλέον έπρεπε να γδυθεί μπροστά σ' έναν άγνωστο άντρα και ήταν, η δύστυχη, πολύ αναστατωμένη. Κάθε φορά που προσπαθούσα να της βγάλω τις κάλτσες, εκείνη τις ξανασπίκωνε. Κατέβαζα από τη μια πλευρά, σπίκωνε εκείνη από την άλλη. Όλο αυτό όμως κάποια στιγμή άρχισε να γίνεται επικίνδυνο, γιατί εμένα κινδύνευε η ζωή μου αν ο Γερμανός περιμένε πολλή ώρα. Δεν ήξερα τι άλλο να κάνω... Είχα αρχίσει να εκνευρίζομαι. Αυτό είναι ένα από τα πράγματα που μου 'χουν μείνει... Ήμουν στα όρια της υπομονής μου. Την άρπαξα δυνατά και της τράβηξα τις κάλτσες. Ήμουν ικανός ακόμα και να τις σκίσω προκειμένου να τις αφήσει. Η καμήνη, προσπαθούσε να περισώσει ό,τι μπορούσε. Κατέληξε κι αυτή όπως οι άλλοι».

Οι πιο σκοτεινές πτυχές της Ιστορίας

Το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος αναφέρει, εκτός άλλων, στο μήνυμά του για τη σημερινή ημέρα: «Θυμόμαστε το Ολοκαύτωμα των 6 εκατομμυρίων Εβραίων της Ευρώπης – μεταξύ των οποίων 67.000 Έλληνες Εβραίοι –, τιμούμε τη μνήμη τους, ερευνούμε και μαθαίνουμε για τις πιο σκοτεινές πτυχές της ιστορίας του, για τις δυνάμεις του μίσους και του φανατισμού που επέτρεψαν να συμβεί, για τον μοναδικό στην Ιστορία βιομηχανικό τρόπο εφαρμογής του, για την αδιανόητη – κι όμως πραγματική – αδιαφορία όλου του “πολιτισμένου” κόσμου που απέστρεψε το βλέμμα όταν ορδές Εβραίων οδηγούνταν στα τρένα εκτοπισμού κι όταν εξοντώνονταν στα ναζιστικά κρεματορία. Παράλληλα, μνημονεύουμε τις φωτεινές μορφές των πρώων που αγωνίστηκαν ενάντια στον ναζισμό, τις φωτεινές εξαιρέσεις των “δικαίων των εθνών” που με αυτοθυσία κι ανθρωπιά άνοιξαν το σπίτι τους και την αγκαλιά τους για να σώσουν εβραίους συμπολίτες».